

NONPROFIT ÉRDEKVÉDELMI SZERVEZETEK FEJLESZTÉSE

(PL.3346)

Alapfokú WEB készítési ismeretek IV.

CSS alapjai

Haramia László

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

CIMET
- a civil világ fűszere

4) Weboldal felépítése

1) Oldal TARTALMI RÉSZE - ~t leíró **HTML nyelv**

2) Oldal MEGJELENÉSE - az oldalelemek megjelenését befolyásoló **stíluslapok (CSS)**

CSS - Cascading Style Sheet - Rangsorolt stíluslapok egy **stílusleíró nyelv**, mely a **HTML**, ill. **XHTML** típusú strukturált dokumentumok megjelenését írja le.

3) Oldal VISELKEDÉSE - az egyes elemek viselkedését befolyásoló, az oldalt interaktívvá, jól használhatóvá tevő **programok (JavaScript)**

5) CSS története

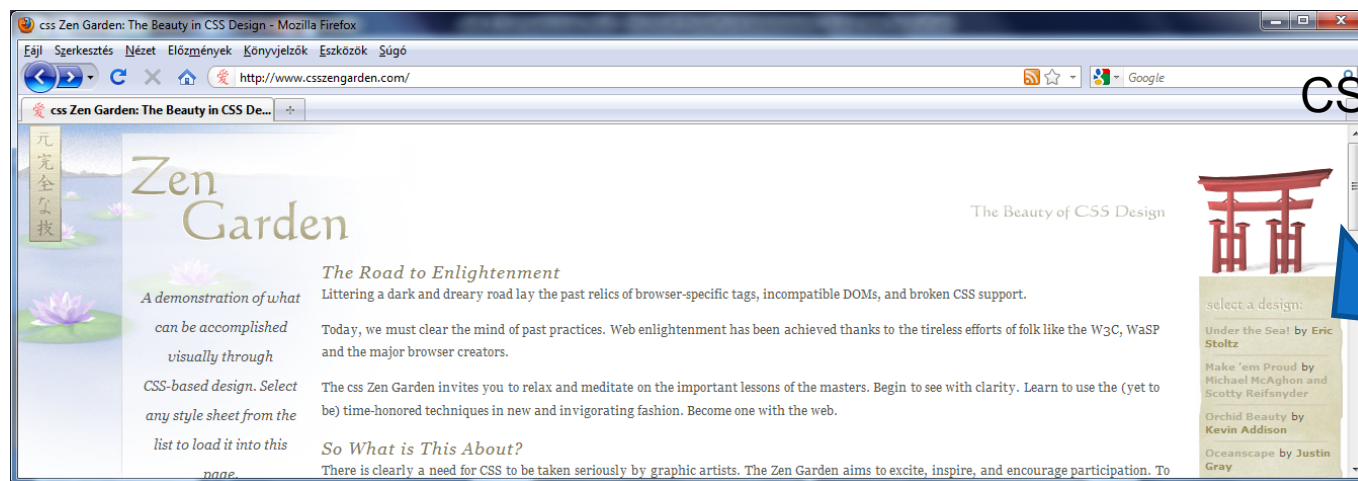
- Az első Web-böngészők maguk döntöttek arról, hogyan jelenítik meg az oldalakat
- Következő Web-böngészők egyre kevesebb lehetőséget biztosítottak az oldalak külalakjának befolyásolására
- Az első grafikus böngésző 1993-ban megjelent NCSA Mosaic, csak szín- és betűtulajdonságok megváltoztatása
- Kilencvenes évek közepe - igény a látványosabb egyedibb webes tartalom megjelenítésére
A szabványok nem voltak alkalmasak a pontos formázásra
 - Pozícionálás problémája (táblázatok, frame)
 - Nem csak az eredeti célra használt eszközök, pl: szövegbehúzás , amit listákkal vagy idézetblokkokkal tudtak megoldani.
- **1994. egy stíluslap nyelv a Web számára.**
CSS - konkrétan a HTML nyelvhez kidolgozva

5) CSS története

- a CSS képes volt a szerezők és a felhasználók igényeit egyaránt figyelembe venni, és szükség esetén azokat kombinálni, egymásba ágyazni
- 1995 A W3C szabványfejlesztő csoportja fejleszti a CSS-t Cascading Style Sheet - Rangsorolt stíluslapok
- Böngészők kezdik támogatni pl. Internet Explorer, Netscape...
- 1996. CSS 1
- 1998. CSS 2 - újítások: médiatípusok, nemzetköziség támogatása, újabb méretezési és pozícionálási lehetőségek, generált tartalom, a felhasználói felülettel való együttműködés stb...)
- CSS 3 még fejlesztés alatt

5) CSS

<http://www.csszengarden.com/tr/magyar/>
CSS Zen kert – Bemutató, hogy mit lehet elérni a CSS alapú tervezéssel

Előny

Fejlesztői szempont

- több formázási lehetőség
- egyedibb weboldalak készítése
- weboldal rendszer megjelenésének – módosíthatósága egy v. néhány fájl megváltoztatásával

Felhasználói szempont

- kisebb adatmennyiség,
- szebb,
- gyorsabb megjelenés

5) CSS - alapok

Szöveg- és háttérszín beállítása

stílus-tulajdonságok a dokumentum tageknek

style elemet <head> és </head> között kell elhelyezni, a title elem mellett.

Nem helyezhető a <body> és </body> között

```
<style type="text/css">
```

```
  body { color: black; background: white; }
```

```
</style>
```

szabály a body tag-re vonatkozik = weblap általános megjelenése

Minden stílus-tulajdonság a tulajdonság nevével kezdődik, majd egy kettőspont, végül a tulajdonság értéke. Ha egynél több stílus-tulajdonság van a listában, az egyes tulajdonságokat pontosvesszővel kell elválasztani egymástól.

Két tulajdonság a "color", ami a szöveg színét állítja be, ill.

"background", ami az oldal háttérszínét határozza meg

5) CSS - színek

Szín-nevek alapvető halmaza

aqua, black, blue, fuchsia, gray, green, lime, maroon, navy, olive, purple, red, silver, teal, white, yellow

vízkék, fekete, kék, fukszia, szürke, zöld, borostyánzöld, gesztenyebarna, sötétkék, olajzöld, bíbor, vörös, ezüst, pávakék, fehér, sárga

Szín-nevek és RGB értékek

Hexadecimális színértékek = színkomponensek sorrendje: vörös, zöld, kék
hexadecimális számokkal

fekete = "#000000", ezüst = "#CoCoCo", szürke = "#808080",

fehér = "#FFFFFF", gesztenyebarna = "#800000", vörös = "#FF0000",

bíbor = "#800080", fukszia = "#FF00FF", zöld = "#008000",

borostyánzöld = "#00FF00", olajzöld = "#808000", sárga = "#FFFF00",

sötétkék = "#000080", kék = "#0000FF", pávakék = "#008080",

vízkék = "#00FFFF"

Szintévesztés: előtér/háttér szín vörös - zöld v. sárga - kék

5) CSS - alapok

Hivatkozás egy külső stíluslapra
ugyanaz a stílus több weblapon külső stíluslap
Pl. minta.css , amit minden dokumentumban meghívunk

```
<link type="text/css" rel="stylesheet" href="minta.css">
```

A LINK tag-et a dokumentum fej részében kell elhelyezni.

A **rel** attribútumot "stylesheet" értékre kell állítani, a böngésző
a **href** attribútum által megadott webcímű (URL) a stíluslapot betölti.
Ha nem találja, a böngészőstílust használja.

5) CSS - alapok

Oldalmargók beállítása

bal, jobb margó "margin-left" , "margin-right"

```
<style type="text/css">
```

```
  body { margin-left: 10%; margin-right: 10%; }
```

```
</style>
```

Ezzel mindkét margót az ablakszélesség 10%-ára állítottuk, így a margók mérete változik, ha átméretezzük a böngésző ablakát.

5) CSS - alapok

Betűtípus beállítása

```
body { font-family: Verdana, sans-serif; }  
h1,h2 { font-family: Garamond, "Times New  
Roman", serif; }
```

A beállított betűtípus nem minden böngészőben érhető el.
Célszerű több betűtípus „előnyben részesítési sorrendben” felsorolni
Tuti: serif, sans-serif, cursive, fantasy vagy monospace

Betűméret megadása

```
h1 { font-size: 200%; }  
h2 { font-size: 150%; }  
h3 { font-size: 100%; }
```

Alapértelmezett h1..hx méret felülbírálatokor a normál szöveg kicsi lehet, nem lesz olvasható. Célszerű a betűméreteket relatív módon meghatározni.

5) CSS - alapok

Térköz beállítás

felső térköz, alsó térköz

"margin-top" "margin-bottom",

```
h2 { margin-top: 8em; margin-bottom: 3em; }
```

Minden h2 címsorra

meghatározott címsor vagy bekezdés előtt nagyobb térköz kell,
v. pontosan kell szabályozni az általános térköz-kihagyásokat

A "margin-top" tulajdonság a felső térközt, a "margin-bottom" az alsó térközt adja meg. Minden h2 címsorra ezt alkalmazva:

A képpontos szöveg megadás (10pt) böngészőnként másként jelenik meg. Em a betű méretével változó betűmagasság. Az em-ek használatával megőrizhetjük a weblap általános kinézetét, függetlenül a betűmérettől.

5) CSS - alapok

Térköz beállítás

Egy meghatározott címsor fölötti térköz megadásához létre kell hoznunk egy elnevezett stílust a címsorhoz.

Forrásban a **class** attribútum

```
<h2 class="alfejezet">CSS alapok</h2>
```

Stílusszabály

```
h2.alfejezet { margin-top: 8em; margin-bottom: 3em; }
```

A szabály a tag nevével kezdődik, ezt egy pont követi, majd a class attribútum értéke
- pont elé vagy az után szóköz esetén a szabály nem fog működni

5) CSS - alapok

Bal és jobb behúzás megadása

```
<style type="text/css">  
  body { margin-left: 10%; margin-right: 10%; }  
  h1 { margin-left: -8%;}  
  h2,h3,h4,h5,h6 { margin-left: -4%; }  
</style>
```

Stílusszabályok:

- 1) body-nak,
- 2) legfontosabb címsornak, a h1-nek
- 3) h2, h3, h4, h5 , h6 címsornak

A címsorok margói hozzáadódnak a body margóihoz. Negatív értékekkel elérhető, hogy a címsorok a body-nak megadott margók bal oldalán kezdődjenek.

5) CSS – Példa HTML-be beágyazott CSS stílussal

```
<html>
  <head>
    <meta http-equiv="Content-Type" content="text/html;
    charset=utf-8">
    <title>Minta</title>
    <style type="text/css">
    body {
    background: #ffffff;
    color: #000000;
    }
    h1,h2 {
    font: bold italic large sans-serif; color: blue;
    }
    </style>
  </head>
```

5) CSS – Példa HTML-be beágyazott CSS stílussal

```
<body>
```

```
<h1> Ez a szöveg félkövér, dőlt és kék </h1>
```

```
<p>Normál szöveg.</p>
```

```
<h2
```

```
style="background: grey none repeat scroll 0% 50%; color: yellow; -moz-background-clip: -moz-initial; -moz-background-origin: -moz-initial; -moz-background-inline-policy: -moz-initial;">
```

```
Ez a szöveg szürke háttérű, félkövér, dőlt és sárga; a fent megadott
```

```
h2
```

```
stílus részben felül lett írva.
```

```
</h2>
```

```
<p>Normál szöveg.</p>
```

```
<h2> Ez a szöveg félkövér, dőlt és kék </h2>
```

```
<p>Normál szöveg.</p>
```

```
</body>
```

```
</html>
```

5) CSS - nyelvtan

A CSS-ben a stílusokat **kijelölők** és **meghatározások** segítségével lehet megadni

A **kijelölők** többnyire olyan HTML tagok melyek megadják, hogy a stílus a HTML lap mely elemeire vonatkozzon

Pl.: A *p* tag. Ami a weboldalon lévő összes bekezdést kijelöli

Egy elemnek több tulajdonsága is beállítható egyszerre, ilyenkor az egyes meghatározások felsorolásszerűen követik egymást

Pl. kijelölőre és meghatározásra

```
p{  
font-family: Arial, Helvetica, sans-serif; font-size: medium; color: blue;
```


5) CSS - nyelvtan

- Speciális kijelölők
 - **azonosító kijelölő** - jele: # meghívni az 'id' attribútummal lehet. Egyszer használható egy oldalon. Általában olyan elemeknél használjuk ahol egy szerkezeti egységként szeretnénk formázni, pl.: fejléc, lábléc...

CSS-ben	HTML-ben
<pre>#lablec { color: green; }</pre>	<pre><id=lablec></pre>

- - **osztálykijelölő** - jele: .
Bármennyiszer használható egy oldalon.

CSS-ben	HTML-ben
<pre>H1 {color: grey} .kiem {font-size: 120%}</pre>	<pre><h1>címsor kiemeléssel a közepén</H1></pre>

címsor kiemeléssel a közepén

5) HTML - CSS

A megjelenés így elvált a tartalomtól
HTML csak a strukturális, míg a CSS a prezentációs információkat írja le

A CSS stílusinformációkat beépíthetjük a HTML dokumentumba, vagy csatolhatjuk külső hivatkozásként.

Egyszerre több stíluslapot is importálhatunk, valamint alternatív stíluslapokat megadhatunk, így a felhasználó választhat közülük.

A megjelenítés helyétől függően különböző stílusokat alkalmazhatunk, például a nyomtatási stílus teljesen különbözhet a képernyőn megjelenő változattól.

Az a tendencia, hogy a címsorok helyett inkább osztállyal azonosított paragrafusokat használunk, lehetőleg kerülendő. Egyes felolvasók és szöveges böngészők nem használják az osztályokat, így nem képesek követni a weblapok strukturáját. A címsorok használatával a lap strukturális megjelenése a régebbi böngészőkön és akár kikapcsolt stílusok mellett is megmarad.

5) Stílusok rangsorolása használat szerint

1. Böngészőstílus
2. Felhasználói stílus
3. Külső stílus
4. Beágyazott / Belső stílus

- **Böngészőstílus**

Alapértelmezett stílus. A böngésző stílusa határozza meg a lap megjelenését, ha nincs megadva egy laphoz más stílus

- **Felhasználói stílus**

A felhasználó minden böngészőben beállíthat saját stílust, melyben lehetősége van megváltoztatni például a betű stílust, szint, méretet...

5) Stílusok rangsorolása használat szerint

- **Külső stílus**

A külső stíluslap .css kiterjesztésű szöveges fájl, amit a HTML oldalhoz kell kötni (használat- külső stíluslap tartalmazza a CSS kódokat, ekkor több lapra is ugyanaz a stílus)

- HTML fájl fejlécében kell elhelyezni a hivatkozást a title tag után

```
<head>
  <title>CSS</title>
  <link href="style.css" rel="stylesheet" type="text/css"/>
</head>
```

- **Belső - beágyazott - stílusok**

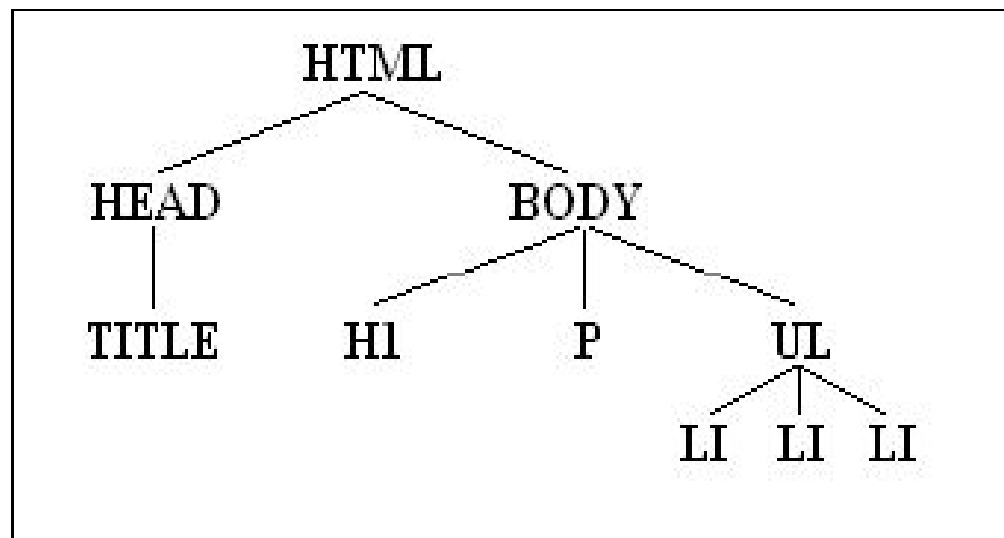
- a HTML dokum. fejlécében is el lehet helyezni stílusokat
- csak arra érvényes, amelyben szerepel (használat- különálló weblap esetén, ill. külső stíluslap, de szeretnénk apró változtatást az adott oldalon)
- HTML dokumentum fejlécében kell elhelyezni a title tag után

```
<head>
  <title>CSS</title>
  <style type="text/css">
    p {
      font-size: small;
    }
</head>
```

5) CSS - Dokumentumfa és dobozmodell

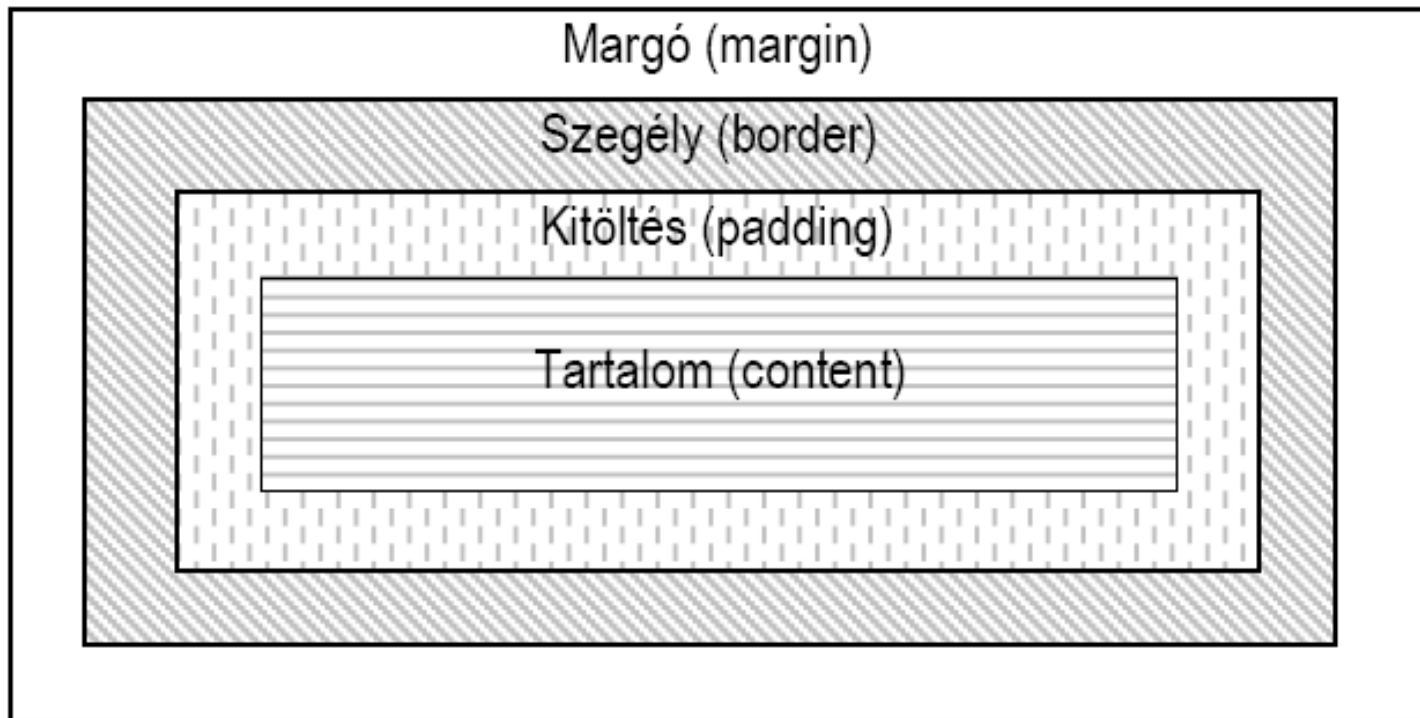
- A dokumentum minden eleme kapcsolódik egymáshoz
- A dokumentumfán minden elemnek pontosan egy szülőeleme van, kivéve a gyökérelemet, amelynek nincs szülőeleme.

Egy elemnek természetesen több gyermekeleme is lehet.

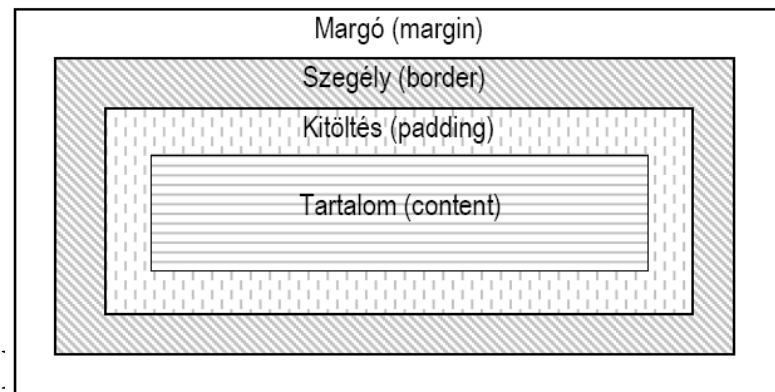
5) CSS - Dokumentumfa és dobozmodell

- A dokumentumfa az öröklődés szempontjából lehet fontos
- A CSS *dobozmodelljének* meghatározása szerint a dokumentumfa minden eleme egy négyszögletes dobozban helyezkedik el

5) CSS - Dokumentumfa és dobozmodell

- Tartalom (content)
doboz létrehozó elem
 - Szegély (border)
az elemek köré szegélyek rajzolhatóak, vizuális tulajdonságokkal (szín, vastagság, vonaltípus) rendelkeznek
 - Kitöltés (padding)
a tartalom és a szegély között távolság, tér meghatározása
A kitöltésekre a tartalom háttértulajdonságai jellemzőek, beállítani csak a méreteit tudjuk
 - Margó (margin)
margóval szabályozni lehet a szomszédos elemektől való távolságot, minden esetben átlátszóak
- A doboz teljes méretét ennek megfelelően a tartalom, a kitöltés, a szegély és a margó méreteinek összege adja meg
- A kitöltés, szegély és margó vastagsága egyaránt lehet nulla is, ebben az esetben a dobozméret = a tartalom méretével lesz azonos

Ajánlott olvasmány:

<http://www.csszengarden.com/tr/magyar/>

<http://www.w3schools.com/css/>

<http://www.tutorial.hu/cimke/css+leiras/>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/CSS>

www.css.lap.hu

*Köszönöm a
figyelmet!*

